

Rapport bevindingen

**Onderzoek van het College bescherming
persoonsgegevens (CBP) naar**

**Verwerking van persoonsgegevens met betrekking
tot de studenten OV-chipkaart bij**

NS Groep N.V.

te Utrecht

**z2010-00392
december 2010**

Inhoud

1	Inleiding.....	3
2	Procedure.....	5
3	Feiten.....	6
3.1	Inleiding.....	6
3.2	Grondslag van de verwerking.....	8
3.3	Doelomschrijving.....	9
3.4	Verdere verwerking van persoonsgegevens.....	10
3.5	Bewaartermijnen.....	10
4	Beoordeling.....	12
4.1	Inleiding.....	12
4.2	Verantwoordelijke.....	12
4.3	Grondslag van de verwerking.....	12
4.4	Doelomschrijving.....	15
4.5	Verdere verwerking van persoonsgegevens.....	16
4.6	Bewaartermijnen.....	16
5	Conclusie.....	18

1 Inleiding

Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) is in maart 2010 een ambtshalve onderzoek gestart. Dit naar aanleiding van een brief van 8 februari 2010 waarin wordt verzocht om over te gaan tot handhaving van de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp) inzake de verwerking van persoonsgegevens bij het “vrij”¹ reizen met de studenten OV-chipkaart. Verschillende openbaar vervoerbedrijven (OV-bedrijven), waaronder NS Groep N.V., gebruiken het OV-chipkaartsysteem als betaalsysteem bij het openbaar vervoer. Het CBP heeft onderzoek gedaan naar de verwerking van persoonsgegevens door NS Groep N.V. bij het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart.

NS Groep N.V. (NS) is gevestigd aan de Laan van Puntenburg 100 te Utrecht en staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 30124358. De activiteiten van de groep bestaan voornamelijk uit reizigersvervoer, knooppuntontwikkeling en -exploitatie en bouw.

Het document ‘privacyreglement NS’ van NS vermeldt NS als verantwoordelijke voor de verwerking van persoonsgegevens binnen NS. De verwerking door NS is bij het CBP gemeld als ‘NS Reizigersbestand’ en is geregistreerd onder nummer 1109353. In de melding wordt NS vermeld als verantwoordelijke.

De OV-chipkaart

De OV-chipkaart² is een op afstand uitleesbare kaart die is voorzien van een chip. De OV-chipkaart wordt uitgegeven door Trans Link Systems B.V. (TLS). TLS is opgericht door de OV-bedrijven NS, Connexion Holding N.V. (Connexion), GVB Exploitatie B.V. (GVB), Rotterdams Elektrische Tram N.V. (RET) en HTM Personenvervoer N.V. (HTM). TLS is de centrale backoffice van het OV-chipkaartsysteem. De OV-bedrijven kunnen eigen producten (zoals abonnementen en kortingskaarten) op de OV-chipkaart plaatsen. Iedere OV-chipkaart is voorzien van een Chip-ID³.

Studenten OV-chipkaart

De studenten OV-chipkaart is een persoonsgebonden OV-chipkaart met een studentenreisproduct waarmee naar keuze of door de week of in het weekend vrij gereisd kan worden.⁴ Buiten de gekozen vrij reizenperiode wordt gereisd met 40% korting. De studenten OV-chipkaart is gekoppeld aan het recht op studiefinanciering.⁵ Op de chip van de studenten OV-chipkaart staan onder andere de volgende gegevens: de geboortedatum, een Chip-ID, het saldo op de OV-chipkaart, de code van het OV-product en de laatste tien transacties.

Bij het reizen met NS met de studenten OV-chipkaart worden door in- en uitchecken onder andere⁶ de volgende gegevens verwerkt: Chip-ID, Device-ID,⁷ soort abonnement, product en ingangsdatum, soort transactie (check-in/out), datum en tijdstip, het saldo voor en na de transactie en de waarde van de

¹ Studenten met een weekabonnement kunnen door de week ‘vrij’ reizen en in het weekend met 40% korting, studenten met een weekendabonnement kunnen in het weekend ‘vrij’ reizen en door de week met 40% korting.

² Er bestaan drie varianten van de OV-chipkaart: de anonieme OV-chipkaart; de persoonsgebonden OV-chipkaart zonder producten van een OV-bedrijf en de persoonsgebonden OV-chipkaart met producten van een of meerdere OV-bedrijven (zoals abonnementen). Bij de anonieme OV-chipkaart worden geen persoonsgegevens verwerkt.

³ Kaartnummer op de chip, noodzakelijk om vast te stellen of het een authentieke door TLS uitgegeven kaart betreft.

⁴ http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/week_of_weekend.asp

⁵ Voor de bepaling van het reisrecht van studenten worden ook gegevens verwerkt bij DUO (opvolger van de IB-Groep, die vaststelt wie in aanmerking komt voor welk reisrecht) en de Regisseur Studenten Reisrecht (RSR), de uitvoeringsorganisatie van de vervoerbedrijven voor het studentenreisrecht, die ervoor zorgt dat het reisrecht op de OV-chipkaart wordt gezet. Deze verwerkingen blijven in dit onderzoek buiten beschouwing.

⁶ Bij het in- en uitchecken wordt naast de genoemde gegevens een reeks van technische gegevens verwerkt die in het kader van het onderzoek niet relevant is en daarom hier niet wordt vermeld.

⁷ Apparaatnummer waarop de transactie plaatsvond en op basis waarvan door het systeem het afgelegde traject wordt bepaald.

transactie. Uit de genoemde gegevens kan gedetailleerde informatie over de afgelegde reizen van individuele personen worden afgeleid.

Samen met de OV-bedrijven, waaronder NS, is TLS verantwoordelijk voor een landelijk werkend OV-chipkaartsysteem, waarvan de OV-chipkaart deel uitmaakt.

Het onderzoek

Op grond van artikel 60 Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp), heeft het CBP onderzoek gedaan naar de verwerking van persoonsgegevens door NS, die plaatsvindt bij het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart. De focus van het onderzoek ligt op de volgende vragen:

- Welke persoonsgegevens worden verzameld en vastgelegd door het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart?
- Worden de persoonsgegevens verwerkt op basis van een rechtmatige grondslag als voorgeschreven door artikel 8 Wbp?
- Worden de persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden verzameld als voorgeschreven door artikel 7 Wbp?
- Worden de persoonsgegevens verder verwerkt op een wijze die verenigbaar is met de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen als voorgeschreven door artikel 9 Wbp?
- Worden de persoonsgegevens niet langer bewaard dan noodzakelijk is voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens verwerkt als voorgeschreven door artikel 10 Wbp?

Het CBP heeft geen onderzoek ingesteld naar de beveiliging van de OV-chipkaart omdat dit niet opportuun wordt geacht. Hierbij zijn onderstaande overwegingen in acht genomen:

- Het te verwachten rendement van onderzoek in relatie tot de beperkte toezichtcapaciteit.
- De informatie die de studenten hebben verstrekt over de beveiliging bevatte geen concrete aanwijzing van overtreding van artikel 13 Wbp. Volgens de studenten is het: “zeer de vraag of aan de beveiligingsplicht van artikel 13 Wbp is voldaan”. Het CBP heeft de studenten in de gelegenheid gesteld om de informatie met betrekking tot artikel 13 Wbp aan te vullen. Als aanvulling hebben de studenten verwezen naar verschillende perspublicaties en wetenschappelijke publicaties over de OV-chipkaart. Volgens de studenten blijkt “eenvoudig uit openbare bronnen te verkrijgen documenten dat de beveiliging van de OV-chip en de daarmee verzamelde persoonsgegevens volstrekt onvoldoende is.” Ook deze nadere informatie bevatte geen concrete aanwijzing van overtreding van artikel 13 Wbp.
- De eerste fase van de migratie naar een nieuwe kaarttechnologie wordt thans uitgevoerd.⁸ De actuele kaarttechnologie zal dus naar verwachting nog slechts tijdelijk in gebruik zijn.

⁸ TK 15 januari 2008, kenmerk VENW/DGP-2008/256 http://www.verkeerenwaterstaat.nl/Images/2008256_tcm195-211418.pdf en TK, vergaderjaar 2009-2010, 23 645, nr. 357.

2 Procedure

Bij brief van 8 februari 2010 is het CBP door een vijftal studenten verzocht over te gaan tot handhaving met betrekking tot de studenten OV-chipkaart.

Op 24 februari 2010 heeft het CBP de studenten per e-mail medegedeeld dat zij in de gelegenheid zullen worden gesteld om het verzoek aan te vullen.

Bij brief van 9 maart 2010 heeft het CBP de studenten verzocht het verzoek binnen twee weken aan te vullen.

Bij brief van 15 maart 2010 heeft het CBP aan NS medegedeeld dat het een onderzoek is gestart ex artikel 60 Wbp en dat NS een verzoek om inlichtingen zal ontvangen.

Bij brief van 18 maart 2010 hebben de studenten het verzoek aangevuld.

Bij brief van 1 april 2010 heeft het CBP aan NS een verzoek om inlichtingen gestuurd. Bij brief van 7 april 2010 heeft het CBP aan NS verzocht om bij de beantwoording van het verzoek om inlichtingen gemotiveerd aan te geven welke informatie NS als (bedrijfs)vertrouwelijk aanmerkt.

Bij brieven van 16 april 2010 en 1 juni 2010 heeft NS het verzoek om inlichtingen beantwoord en daarbij niet aangegeven welke informatie zij als (bedrijfs)vertrouwelijk aanmerkt .

Bij brief van 16 juli 2010 heeft het CBP aan NS het rapport voorlopige bevindingen doen toekomen en daarbij aan NS verzocht gemotiveerd aan te geven welke informatie zij als (bedrijfs)vertrouwelijk aanmerkt.

Bij brief van 19 juli heeft NS aan het CBP uitstel verzocht voor de reactie op de voorlopige bevindingen. Het CBP heeft per brief van 28 juli 2010 uitstel verleend tot 13 augustus 2010. Daarna heeft het CBP per brief van 12 augustus 2010 nogmaals uitstel verleend tot 27 augustus 2010

Bij brieven van 5 en 26 augustus 2010 en e-mail van 20 augustus 2010 heeft NS in reactie op de voorlopige bevindingen de zienswijze van NS aan het CBP doen toekomen. In een e-mail van 5 augustus 2010 heeft NS aangegeven welke informatie zij als (bedrijfs)vertrouwelijk aanmerkt.

Bij brief van 30 augustus 2010 heeft het CBP aan NS verzocht de reactie van NS van 5 augustus 2010, betreffende (bedrijfs)vertrouwelijkheid van informatie, nader te specificeren.

Bij brief van 1 september 2010 heeft NS aangegeven welke informatie NS, in de voorlopige bevindingen van het CBP en in de correspondentie hieromtrent, als (bedrijfs)vertrouwelijk aanmerkt.

Op 2 december 2010 heeft het CBP het rapport bevindingen vastgesteld.

Het onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens door NS bij het in- en uitchecken met gebruik van de studenten OV-chipkaart wordt gevoegd behandeld met de onderzoeken die aanhangig zijn naar de verwerking van persoonsgegevens bij het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart door RET, GVB en TLS.

3 Feiten

3.1 Inleiding

NS is één van de deelnemers aan het OV-chipkaartsysteem. De bedoeling is dat de OV-chipkaart op termijn als enig betaalmiddel in het gehele openbaar vervoer gebruikt gaat worden. Hieronder volgt een korte (vereenvoudigde) beschrijving van het OV-chipkaartsysteem, dat een nationaal betaalsysteem met verschillende niveaus omvat.

- Niveau 0 is de OV-chipkaart. De persoonsgebonden OV-chipkaart is bestemd voor geregistreerde klanten. Van de klanten die een persoonsgebonden OV-chipkaart aanschaffen worden bij TLS de NAW-gegevens geregistreerd. Indien de klant ook een abonnement van een OV-bedrijf op zijn OV-chipkaart laat zetten, worden de NAW-gegevens tevens bij dit OV-bedrijf geregistreerd. De klant kan deze kaart zelf met een saldo laden, maar kan ook via een contract met TLS kiezen voor automatisch opladen. In geval van de uitgifte van de studenten OV-chipkaart vindt er registratie plaats bij TLS. De studenten OV-chipkaart is een persoonsgebonden OV-chipkaart met studentenreisproduct.⁹ Om mogelijk te maken dat ook buiten de vrij reizen periode gereisd kan worden, moet de elektronische beurs op de studenten OV-chipkaart geladen worden.
- Niveau 1 betreft de poortjes en kastjes op de stations en de uitleeskastjes in bussen en trams.
- Niveau 2 zijn de lokale systemen, waar de data van niveau 1 (op reizigersniveau) worden opgeslagen in stations, garages en remise, voordat ze periodiek (bijvoorbeeld aan het einde van de dienst) worden doorgegeven aan niveau 3.
- Niveau 3 is het centrale verwerkingsysteem van het OV-bedrijf: ieder OV-bedrijf heeft een centraal systeem dat alle transactiegegevens doorgeeft aan het centrale verwerkingsysteem en bewerkte data van dit systeem terugkrijgt.¹⁰
- Niveau 4 is het centraal verwerkingsysteem, dat wordt beheerd door TLS. Het ontvangt alle data die in de systemen van de verschillende vervoerders worden gegenereerd. Op basis van deze gegevens verzorgt het systeem de betalingen aan de verschillende OV-bedrijven (ingeval van reizen op saldo), beheert TLS het automatisch opladen van de kaarten en verzorgt TLS de registratie van en communicatie over ongeldige kaarten. Voor de verwerking van persoonsgegevens in het OV-chipkaartsysteem gelden de vervoerders¹¹ en TLS¹² als verantwoordelijken.

Er dient onderscheid te worden gemaakt tussen het OV-chipkaartsysteem en de OV-chipkaart. Bij het OV-chipkaartsysteem gaat het om de totale verwerking van persoonsgegevens binnen het gehele systeem, waarvoor zowel de OV-bedrijven als TLS verantwoordelijke zijn. Bij de OV-chipkaart gaat het om de gegevens die zijn opgeslagen op de kaart. Daarvoor is TLS als kaartuitgever de verantwoordelijke.

Het OV-chipkaartsysteem bergt diverse mogelijkheden in zich voor wat betreft het vastleggen van persoonsgegevens. Zo worden door het in- en uitchecken met de OV-chipkaart onder andere het afgelegde traject, de datum en het tijdstip waarop is gereisd vastgelegd. Gekoppeld aan NAW-gegevens kan dit leiden tot het in detail volgen van het reisgedrag van individuele personen.¹³ Het CBP heeft in het verleden onderzoek gedaan naar het OV-chipkaartsysteem. In het kader van dit onderzoek

⁹ <http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/reizen.asp>.

¹⁰ Op dit niveau is TLS bewerkker van de gegevens die via NS worden doorgegeven.

¹¹ Indien wordt gereisd met de betreffende vervoerders en/of de reiziger beschikt over een abonnement.

¹² <http://www.ov-chipkaart.nl/pdf/22246/privacybeleidtls>.

¹³ Zie ook: http://www.cbppweb.nl/Pages/th_ovc_start.aspx.

heeft het CBP een aantal richtlijnen geformuleerd.¹⁴ Zo dient, vanwege de grote inbreuk op de bescherming van persoonsgegevens, een scheiding plaats te vinden tussen het opslaan van NAW-gegevens en reisbewegingen. Er dient in technische en organisatorische zin sprake te zijn van gescheiden databases. Koppeling van NAW-gegevens aan transactiegegevens mag – buiten toestemming – alleen plaatsvinden voor kenbare specifieke doelstellingen die vooraf bepaald zijn.¹⁵

Het OV-chipkaartsysteem wordt gefaseerd ingevoerd. De OV-chipkaart is voor studenten vanaf 1 januari 2010 het enige geldige vervoerbewijs¹⁶.

NS verklaart¹⁷ dat NS het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart niet verplicht heeft ingevoerd, omdat NS nog niet heeft voorzien in reizen op saldo voor studenten. Bij NS wordt de studenten OV-chipkaart momenteel dus gebruikt als zogenaamde ‘zichtkaart’¹⁸.

Verwerking van persoonsgegevens van studenten door NS bij het in- en uitchecken

De NAW-gegevens van de studenten zijn in beginsel alleen bij TLS bekend¹⁹. In bepaalde gevallen kan door TLS koppeling plaatsvinden tussen de transactiegegevens en de NAW-gegevens. Dit kan bijvoorbeeld bij verificatie van een claim of bij fraude.

Als een student zichzelf bekend heeft gemaakt bij NS, bijvoorbeeld in het kader van een restitutieverzoek, beschikt NS ook over de NAW-gegevens van de student.

NS heeft verklaard dat zij in beginsel niet beschikt over de NAW-gegevens van studenten.

Indien studenten inchecken worden onder andere de volgende persoonsgegevens door NS verwerkt:

- Chip-ID²⁰
- Device-ID²¹
- Soort abonnement, product en ingangsdatum
- Soort transactie (check-in)
- Datum en tijdstip
- Het saldo voor en na de transactie alsmede de transactiewaarde

Indien studenten uitchecken worden onder andere de volgende persoonsgegevens door NS verwerkt:

- Chip-ID
- Device-ID
- Soort abonnement, product en ingangsdatum
- Soort transactie (check-uit)
- Datum en tijdstip
- Het saldo voor en na de transactie alsmede de transactiewaarde

De bovenstaande gegevens worden hierna gezamenlijk ‘*transactiegegevens*’ genoemd.

¹⁴ OV-chipkaart, *Verwerking van persoonsgegevens ten behoeve van de OV-chipkaart bij het GVB te Amsterdam; bijlage 1*, CBP, december 2007.

¹⁵ Een voorbeeld van een doelstelling is de ‘Geld Terug Bij Vertraging’ bij NS. <http://www.ns.nl/cs/Satellite/privacybeleid-nederlandse-spoorwegen#beheer-en-verwerking-van-persoonsgegevens-ov-chipkaart-id> en brief CBP d.d. 6 november 2008 aan Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat; kenmerk Z2008-01411.

¹⁶ <http://www.ib-groep.nl/particulieren/reizen/reizen.asp>.

¹⁷ Inlichtingenbrief d.d. 16 april 2010 van NS, met antwoord op vragen van het CBP; en op de website van NS:

<http://www.ns.nl/cs/Satellite/ns2007/nl/menuitem/include/1268998530019/reizen+met+de+ov-chipkaart+bij+ns?p=1160724828566>

¹⁸ Dit betekent dat studenten niet hoeven in te checken om over een geldig vervoerbewijs te beschikken. De conducteur bepaalt de geldigheid als de student de kaart toont bij controle.

¹⁹ Privacybeleid Trans Link Systems B.V. en de folder (www.Ov-chipkaart.nl): De OV-chipkaart en uw Persoonsgegevens, 16 september 2009.

²⁰ Kaartnummer op de chip, noodzakelijk om vast te stellen of het een authentieke door TLS uitgegeven kaart betreft.

²¹ Apparaatnummer waarop de transactie plaatsvond en op basis waarvan door het systeem het afgelegde traject wordt bepaald.

3.2 Grondslag van de verwerking

Voor de verwerking van de in paragraaf 3.1 genoemde gegevens heeft NS meerdere grondslagen genoemd, zoals bedoeld in artikel 8, respectievelijk onder a, b, c, e en f, Wbp.

Artikel 8, onder a, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de betrokkene voor de verwerking zijn ondubbelzinnige toestemming heeft verleend.

Op dit moment is het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart bij NS niet verplicht. NS stelt dat hierdoor sprake is van vrijwillig in- en uitchecken en volgens NS duidt dat op toestemming.

Met betrekking tot de algemene informatievoorziening van de NS op stations en/of in de trein over in- en uitchecken geldt het volgende:

- Op een aantal stations is beeldmateriaal opgehangen waarmee de reizigers worden opgeroepen om in- en uit te checken (de posters vermelden de tekst: *"Vergeet u niet in- en uit te checken?"*).
- Volgens NS²² zijn hoofdconducteurs geïnstrueerd om in de trein om te roepen: "Reist u op saldo, vergeet dan niet uit te checken."

Met betrekking tot de informatievoorziening over in- en uitchecken die specifiek op studenten is gericht, geldt het volgende:

- De studenten OV-chipkaart zelf bevat geen mededeling over het in- en uitchecken.
- Op de stations en/of in de treinen wordt geen communicatie gewijd aan het feit dat in- en uitchecken voor studenten nog niet verplicht is.
- Op een webpagina van NS is informatie beschikbaar. Bij opening van de homepage van de website van NS moet twee keer worden doorgedrukt om op deze pagina te komen. De betreffende webpagina²³ vermeldt: *"Ik heb een Studenten OV-chipkaart. Zet er dan jouw studentenreisproduct op. Alleen dan is je Studenten OV-chipkaart geldig bij NS. Je kunt dan in je vrije reizenperiode reizen, daarbuiten koop je voorlopig nog papieren treinkaartjes. Je hoeft dus bij NS nog **niet** in- en uit te checken!"*
- In de algemene voorwaarden op de achterkant van het aanvraagformulier voor de studenten OV-chipkaart en door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO)²⁴ wordt voor het privacybeleid verwezen naar www.studentenov-chipkaart.nl. Vervolgens moet één of twee keer worden doorgedrukt (afhankelijk van het keuzepad) naar de pagina waaruit blijkt dat in- en uitchecken bij reizen met de trein niet nodig of niet verplicht is (<http://www.studentenov-chipkaart.nl/reizen>; <http://www.studentenov-chipkaart.nl/landkaart>).
- Op bovengenoemde webpagina's is niet aangegeven welke gegevensverwerking plaatsvindt als een student wel incheckt.

Artikel 8, onder b, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt als de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de uitvoering van een overeenkomst waarbij de betrokkene partij is. NS stelt ter onderbouwing van deze grondslag dat het beschikken over een geldig vervoersbewijs deel uitmaakt van deze overeenkomst.

²² Zienswijze van NS naar aanleiding van de voorlopige bevindingen van het CBP, brief van 26 augustus 2010.

²³ <http://www.ns.nl/cs/Satellite/ns2007/nl/menuitem/include/1268998530019/reizen+met+de+ov-chipkaart+bij+ns?p=1160724828566> en <http://www.studentenov-chipkaart.nl/reizen#waarinuitchecken>.

²⁴ Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is een onderdeel van het ministerie van Onderwijs Cultuur en Wetenschap en financiert en informeert onderwijsdeelnemers en onderwijsinstellingen.

Artikel 8, onder c, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt als de gegevensverwerking noodzakelijk is om een wettelijke verplichting na te komen waaraan de verantwoordelijke onderworpen is.

Ter onderbouwing van deze grondslag noemt NS fiscale wetgeving en privacywetgeving.

Artikel 8, onder e, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het desbetreffende bestuursorgaan dan wel het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt. NS verwijst hierbij ter onderbouwing naar de Wet personenvervoer 2000.

Artikel 8, onder f, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de behartiging van het gerechtvaardigde belang van de verantwoordelijke of van een derde aan wie de gegevens worden verstrekt.

NS heeft verklaard dat de verwerking van de in paragraaf 3.1 genoemde gegevens bij de OV-chipkaart gegrond is op de gerechtvaardigde bedrijfsbelangen van NS (managementinformatie, fraudebestrijding en de veiligheid in treinen en op stations).

3.3 Doelomschrijving

NS heeft verklaard dat voor de OV-chipkaart in het algemeen, en dus ook voor de studenten OV-chipkaart, de volgende doelen worden gehanteerd:

- Correcte financiële administratie en bijbehorende fiscale verplichtingen.
- Betere klantenservice.
- Grotere bedrijfsefficiëntie.
- Nauwkeurige managementinformatie zoals reizigersinformatie, reisbewegingen en marktanalyse.
- Effectiever fraudemanagement.
- Meer sociale veiligheid.

J

Voor de beschrijving van de algemene doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de OV-chipkaart verwijst NS verder naar de melding bij het CBP onder nummer 1109353, de Gedragscode verwerking persoonsgegevens door OV-bedrijven²⁵ en de privacyvoorwaarden op de NS website.

In de melding²⁶ van NS bij het CBP worden de volgende doelen van verwerking genoemd:²⁷

- Het verwerken van persoonsgegevens voor zover dat nodig is voor een verantwoorde uitoefening van de bedrijfsdoelstellingen van NS Groep N.V. mede ten behoeve van haar werkmaatschappijen en groepsmaatschappijen.
- Uitvoeren van de gesloten overeenkomst.
- Financiële administratie: a) debiteurenbeheer, waaronder het innen van vorderingen, het eventueel in handen van derden stellen daarvan en het onderhouden van contacten met debiteuren; b) opbrengst administratie.
- Verlenen van service waaronder: a) verlenen van inzage aan betrokkenen in eigen reisgedrag; b) voldoen aan verzoeken om/aanvragen overzicht OV-verklaring; c) het

²⁵ Deze gedragscode is niet bij het CBP aangeboden om te worden voorzien van een goedkeurende verklaring als bedoeld in artikel 25 Wbp.

²⁶ Melding van verwerking van persoonsgegevens als bedoeld in artikel 27 Wbp.

²⁷ Nota bene: dit betreft de doelen voor de verwerkingen die betrekking hebben op alle OV-chip reisproducten, niet alleen de studenten OV-chipkaart.

verstrekken van reisinfo; d) het afhandelen van vragen over verloren en gevonden voorwerpen.

- Beoordelen en behandelen van verzoeken om restituties, claims/verzoeken in het kader van de regeling Geld Terug Bij Vertraging.
- Beantwoorden van vragen en beoordelen en behandelen van ontvangen klachten en geschillen.
- Fraudemanagement, met name preventie, detectie en opvolgingsacties.
- Alle activiteiten gericht op het in stand houden van de relatie met de klant, zoals het verstrekken van informatie over producten en diensten (niet zijnde direct marketing).
- Nakomen van verplichtingen die voortvloeien uit wet- en regelgeving, waaronder het doen uitoefenen van accountantscontrole en het respecteren van de (Wbp) rechten van de betrokkenen.

Verwerken van niet tot personen herleidbare gegevens ten behoeve van marktonderzoek, managementinformatie, eventuele rapportages in het kader van concessieverplichtingen, producten- en dienstontwikkeling en het bepalen van de algemene strategie.

- Direct Marketing (gericht op het tot stand brengen of in stand houden van een directe relatie tussen NS - al dan niet in samenwerking met externe partners - en de betrokkenen, al dan niet gericht op reizigersgroei en spreiding van spitsvervoer):
 - a) verstrekken van informatie over producten, diensten en interessante aanbiedingen (niet gebaseerd op het reisgedrag); b) verstrekken van informatie over producten, diensten en interessante aanbiedingen (gebaseerd op het individuele reisgedrag, gebruikmakend van afgeleide reisgegevens te weten: reisfrequentie, tijdsduur die is verstrekt na de laatst gemaakte reis, het binnen of buiten de spits reizen, voorkeurstrajecten en voorkeursstations); dit laatste zal pas na 1-1-2010 plaatsvinden.

3.4 Verdere verwerking van persoonsgegevens

Op de vraag of er sprake is van verdere verwerking van de transactiegegevens voor andere doeleinden dan waarvoor zij verzameld zijn, heeft NS geantwoord: "*Geen verdere verwerking.*"

Bij het CBP zijn geen aanwijzingen of signalen bekend over verdere verwerking van transactiegegevens door NS en/of derden.

3.5 Bewaartermijnen

Van de gegevens die bij het in- en uitchecken worden vastgelegd heeft NS per verwerkingsdoel bewaartermijnen vastgesteld en gemotiveerd. Dit blijkt de interne stukken²⁸ van NS reizigers, alsmede uit de privacyverklaring op de website van NS²⁹, waarin deze bewaartermijnen zijn opgenomen.

Er zijn geen afwijkende bewaartermijnen voor de studenten OV-chipkaart. De door NS vastgestelde bewaartermijnen en de bijbehorende onderbouwing (zoals door NS verklaard) worden hierna - samengevat - toegelicht.

Financiële administratie³⁰

Transactiegegevens bij klachten, claims en restitutie

NS heeft verklaard dat de transactiegegevens nodig zijn om de vragen van klanten naar behoren af te kunnen handelen en eventueel restitutie te kunnen verlenen. Uit deze verwerking kan worden afgeleid

²⁸ Interne memo's d.d. 13 november 2008 en 9 december 2008 van NS Binnenlands Reizigersvervoer, afdeling Commercie, inzake bewaartermijnen NS reizigers (Bijlage D bij inlichtingenbrief van NS aan CBP d.d. 16 april 2010).

²⁹ <http://www.ns.nl/cs/Satellite/privacybeleid-nederlandse-spoorwegen> (versie januari 2009).

³⁰ De categorie omvat: overeenkomst, klachten, claims, restitutie naar aanleiding van de overeenkomst.

op basis van welke gegevens de ritprijs is berekend en of het verzoek tot restitutie juist is. De transactiegegevens worden gedurende 6 maanden beschikbaar gehouden voor dit doel.

Transactiegegevens bij Geld Terug Bij Vertraging (GTBV)

Voor GTBV kan een reiziger tot drie maanden na de gemaakte reis een verzoek tot teruggave indienen, aldus NS. Bij het reizen met de OV-chipkaart leveren de transactiegegevens de gegevens die nodig zijn om vast te stellen of de claim terecht is. Voor het afhandelen van de GTBV-verzoeken wordt rekening gehouden met een maximale afhandelperiode van nog eens drie maanden. De transactiegegevens worden in totaal gedurende zes maanden beschikbaar gehouden voor dit doel. Gegevens over gehonoreerde verzoeken³¹ worden gedurende drie jaar bewaard met het oog op fraudebestrijding.

Klantenservice

Transactiegegevens bij Service/Fiscus

NS geeft aan dat zij hierbij de diensten bedoelt die door klanten naar keuze worden afgenomen. NS noemt 'Inzage in eigen reisgedrag', 'declaratiemogelijkheden' en 'aanvragen overzicht OV-verklaring'. De transactiegegevens worden voor dit doel 18 maanden bewaard nadat de klant heeft aangegeven hiervan gebruik te willen maken. De termijn van 18 maanden maakt het de klant mogelijk om een volledig kalenderjaar met terugwerkende kracht te bekijken en eventueel een OV-verklaring uit te draaien voor zijn belastingaangifte. NS geeft aan dat de transactiegegevens eerder worden verwijderd als de klant aangeeft niet meer van deze dienstverlening gebruik te willen maken.

Bedrijfsefficiëntie en Marktanalyse

Transactiegegevens bij Marktwerking

NS heeft verklaard dat de transactiegegevens voor marketingdoeleinden volledig, maar geanonimiseerd³² worden verwerkt voor de analyseomgeving. Voor het bewaren van deze geanonimiseerde gegevens zijn (nog) geen bewaartermijnen vastgesteld.

Fraudemanagement

Transactiegegevens bij fraude

NS heeft verklaard dat voor fraudedoeleinden alleen transactiegegevens worden bewaard die onderdeel zijn van een claim, verzoek tot restitutie of van een onvolledige check-in en check-uit transactie. Deze gegevens worden 36 maanden bewaard. Volgens NS kan door 3 jaar terug te kijken sneller een dossier worden opgebouwd, waarmee NS de nodige (juridische) stappen kan ondernemen.

Fiscus

Betreffende de omzet- en vennootschapsbelasting heeft NS verklaard: "Voor zover fiscale bewaartermijnen een rol spelen gaat het om niet herleidbare gegevens."

³¹ NAW-gegevens, bankgegevens etc. Zie <http://www.ns.nl/cs/Satellite/privacybeleid-nederlandse-spoorwegen>.

³² Anonimisering houdt in dat de gegevens ontdaan zijn van het identificerende kenmerk (in dit geval het chip-ID) waardoor ze niet meer herleidbaar zijn tot individuele personen. Deze bewerking is onomkeerbaar.

4 Beoordeling

4.1 Inleiding

Verwerking van persoonsgegevens

De studenten OV-chipkaart is een gepersonaliseerde kaart. Op de chip van de studenten OV-chipkaart staan de volgende gegevens: de geboortedatum, een Chip-ID, het saldo van de elektronische beurs, de code van het OV-product en de laatste tien transacties.

Bij het reizen met NS met de studenten OV-chipkaart worden door in- en uitchecken onder andere de volgende persoonsgegevens verwerkt: Chip-ID, Device-ID, soort abonnement, product en ingangsdatum, soort transactie (check-in/out), datum en tijdstip, saldo voor en na de transactie en de waarde van de transactie.

De gegevens die bij het reizen worden verzameld en verwerkt, zijn herleidbaar tot geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke personen, zoals bepaald in artikel 1, onder a, Wbp en zijn daarom persoonsgegevens.

De Wbp bepaalt: *“een persoonsgegeven is elk gegeven betreffende een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon”*. Artikel 2, onder a, van de richtlijn 95/46/EG (richtlijn) bepaalt dat als identificeerbaar wordt beschouwd een persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd. Er is sprake van indirect identificeerbare gegevens indien gegevens ontdaan zijn van de naam, maar door combinatie met andere gegevens weer teruggebracht kunnen worden tot een bepaalde persoon.³³ Het feit dat de transactiegegevens aan NAW-gegevens kunnen worden gekoppeld aan de hand van het Chip-ID, maakt dat er sprake is van persoonsgegevens.

Voorts wordt in overweging 26 van de richtlijn bijzondere aandacht geschonken aan de term ‘identificeerbaar’. Er staat: *“om te bepalen of een persoon identificeerbaar is, moet worden gekeken naar alle middelen waarvan mag worden aangenomen dat zij redelijkerwijs door degene die voor de verwerking verantwoordelijke is dan wel door enig ander persoon in te zetten zijn om genoemde persoon te identificeren”*. Het is dus niet van belang of alleen NS zelf de gegevens kan herleiden maar ook of dat door of via een ander kan, in dit geval TLS. De transactiegegevens zijn derhalve aan te merken als persoonsgegevens.

4.2 Verantwoordelijke

NS stelt het doel van en de middelen voor de verwerking van persoonsgegevens vast die door het in- en uitchecken bij NS worden verkregen en is dienaangaande de verantwoordelijke, als bedoeld in artikel 1, onder d, Wbp. Dit wordt ook aangegeven door NS in de privacyvoorwaarden, de algemene voorwaarden en de melding van NS bij het CBP.

4.3 Grondslag van de verwerking

Artikel 8 Wbp bepaalt dat persoonsgegevens slechts mogen worden verwerkt indien sprake is van één (of meer) van de grondslagen als bedoeld in artikel 8, onder a tot en met f, Wbp. Dit artikel bevat een limitatieve opsomming van gronden voor een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens. Indien een gegevensverwerking voor meerdere doeleinden plaatsvindt, dient voor al deze doeleinden sprake te zijn van een geldige grondslag. Dit betekent dat in sommige gevallen meerdere grondslagen van artikel 8 Wbp nodig zijn voor een rechtmatige verwerking.

³³ TK, vergaderjaar 1997-1998, 25 892, nr.3

NS noemt vijf grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens bij het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart. Te weten: uitvoering van een overeenkomst, nakoming van een wettelijke verplichting, uitvoering van een publiekrechtelijke taak, gerechtvaardigd bedrijfsbelang en toestemming, respectievelijk artikel 8, onder b, c, e, f, en a, Wbp. Hierna worden deze gronden achtereenvolgend beoordeeld.

Artikel 8, onder b, Wbp, *'verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk voor uitvoering van overeenkomst'*, vormt geen grondslag voor de verwerking van transactiegegevens van studenten. NS heeft nog niet voorzien in reizen op saldo met de studenten OV-Chipkaart. De studenten OV-chipkaart wordt daarom bij NS momenteel gebruikt als zogenaamde 'zichtkaart'. Dat betekent dat de verwerking van transactiegegevens van studenten niet noodzakelijk is voor het uitvoeren van de vervoersovereenkomst.

Artikel 8, onder c, Wbp, *'verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk om een wettelijke verplichting na te komen'*, vormt geen grondslag voor de verwerking van transactiegegevens van studenten.

Met betrekking tot artikel 8, onder c, Wbp noemt NS fiscale wetgeving en privacywetgeving. De fiscale wetgeving kan geen grondslag vormen voor het verwerken van de transactiegegevens gelet op het volgende.

Zoals ook blijkt uit de publicatie *'Informatiegaring door de fiscus'* van de Registratiekamer is de belastingplichtige niet verplicht informatie te verzamelen als hij daartoe niet zelf, los van de fiscale administratieplicht, al bevoegd is³⁴. De fiscale inlichtingen- en administratieplicht is uitsluitend van toepassing op het bewaren en/of verstrekken van gegevens die de verantwoordelijke reeds heeft verzameld op grond van een eigen bevoegdheid. De fiscale regelgeving kan derhalve nimmer als grondslag gelden voor het *verzamelen* van persoonsgegevens.

Wat betreft het *bewaren en verstrekken* van de persoonsgegevens die de verantwoordelijke heeft *verzameld* op grond van een eigen bevoegdheid geldt het volgende.

Artikel 52 Awr verplicht administratieplichtigen om op een zodanige wijze een administratie te voeren en de daartoe behorende boeken, bescheiden en andere gegevensdragers op zodanige wijze te bewaren, dat te allen tijde hun rechten en verplichtingen alsmede de gegevens die van belang zijn voor de heffing van de belasting hieruit duidelijk blijken. Deze administratie- en bewaarplicht betekent echter niet dat de gegevens herleidbaar tot personen moeten zijn. Er kan worden volstaan met het verwerken van geanonimiseerde transactiegegevens. NS bevestigt dit zelf door over de omzet- en vennootschapsbelasting te verklaren³⁵: *"Voor zover fiscale bewaartermijnen een rol spelen gaat het om niet herleidbare gegevens."*

De privacywetgeving (rechten van betrokkene) vormt geen grondslag voor de *verzameling* van transactiegegevens. Alleen in het geval van een verzoek van een betrokkene, bijvoorbeeld een inzage- of een verwijderingsverzoek, vormen bepalingen uit de Wbp een grondslag voor de *verdere* verwerking van transactiegegevens.

Artikel 8, onder e, Wbp, *'verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk voor de goede vervulling van een publieke taak'*, vormt geen grondslag voor de verwerking van transactiegegevens van studenten.

Artikel 8, onder e, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens slechts mogen worden verwerkt als de gegevensverwerking noodzakelijk is voor de goede vervulling van een publiekrechtelijke taak door het

³⁴ Achtergrondstudies en Verkenningen 8, Registratiekamer, 1998, pag. 17, paragraaf 4.1.1.1 en pag.18, paragraaf 4.1.1.2.

³⁵ Brief van 16 april 2010.

desbetreffende bestuursorgaan dan wel het bestuursorgaan waaraan de gegevens worden verstrekt. NS is geen bestuursorgaan. Niet is in te zien dat voor het afleggen van verantwoording aan de overheid transactiegegevens moeten worden verwerkt die tot individuele personen herleidbaar zijn. NS heeft niet onderbouwd waarom dit wel noodzakelijk is.

Artikel 8, onder f, Wbp, 'verwerking van persoonsgegevens is noodzakelijk voor behartiging van een gerechtvaardigd belang', vormt geen grondslag voor de verwerking van transactiegegevens van studenten. Er is geen sprake van een gerechtvaardigd belang van NS dat deze verwerking noodzakelijk maakt, gelet op de omstandigheid dat NS het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart momenteel niet verplicht heeft gesteld omdat het systeem bij NS nog niet operationeel is. Studenten kunnen op dit moment bijvoorbeeld nog niet reizen op saldo. De studenten OV-chipkaart wordt bij NS momenteel gebruikt als zogenaamde 'zichtkaart'.

Artikel 8, onder a, Wbp houdt in dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de betrokkene zijn *ondubbelzinnige toestemming* heeft verleend. Eén van de vereisten³⁶ hiervoor is dat de toestemming op voldoende informatie gebaseerd is. Volgens de memorie van toelichting van de Wbp dient de betrokkene voor een goede oordeelsvorming over de noodzakelijke inlichtingen te beschikken. Hiervoor dient de verantwoordelijke de betrokkene voldoende en op begrijpelijke wijze te informeren over de verschillende aspecten van de gegevensverwerking die voor hem van belang zijn.³⁷ Toestemming die niet aan dit vereiste voldoet is nietig.³⁸

Voor de huidige situatie bij NS (studenten zijn niet verplicht om in te checken, maar als ze wel inchecken worden hun gegevens verwerkt) betekent dit dat NS de studenten adequaat dient te informeren over het feit dat in- en uitchecken bij NS op dit moment niet verplicht is. NS heeft dit nagelaten. Tevens is door NS niet duidelijk aangegeven wat er gebeurt als studenten wél inchecken. Doordat studenten over deze zaken niet adequaat zijn geïnformeerd, is niet voldaan aan de vereisten voor ondubbelzinnige toestemming. De toestemming van studenten waar NS zich op beroept is derhalve nietig. Dit betekent dat artikel 8, onder a, Wbp geen grondslag vormt voor de verwerking van transactiegegevens van studenten.

Dat NS onvoldoende informeert over het niet verplichte karakter van het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart en de gegevensverwerking die plaatsvindt als wel is ingecheckt, blijkt uit het volgende.

- Op de posters op de verschillende NS stations staat de tekst: "Vergeet u niet in en uit te checken?". Op deze posters wordt niet vermeld dat gebruikers van de studenten OV-chipkaart niet verplicht zijn in- en uit te checken. De berichtgeving van NS op stations is zodanig dat het lijkt alsof iedereen die gebruik maakt van een OV-chipkaart dient in- en uit te checken.
- Volgens NS wordt in de treinen door hoofdconducteurs omgeroepen: "Reist u op saldo, vergeet dan niet uit te checken". Van deze informatie kan niet worden gezegd dat zij een mededeling aan studenten bevat over het onverplichte karakter van het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart.
- Studenten worden door NS, door DUO en via de algemene voorwaarden op de achterkant van het aanvraagformulier voor de studenten OV-chipkaart, naar twee websites verwezen, waar na enig doorklikken informatie is te vinden over het onverplichte karakter van in- en uitchecken bij NS. Een dergelijke verwijzing naar algemene websites is niet genoeg om te voldoen aan het vereiste dat ondubbelzinnige toestemming dient te berusten op voldoende informatie.
- Op bovengenoemde websites is niet aangegeven welke gegevensverwerking plaatsvindt als een student wel incheckt.

³⁶ Artikel 1, onder i, Wbp (definitie toestemming) en MvT, II, 1997/98, 25.892, nr 3, pag. 65 ev.

³⁷ MvT, II, 1997/98, 25.892, nr 3, pag. 65 ev.

³⁸ MvT, II, 1997/98, 25.892, nr 3, pag. 67 ev.

- Studenten worden ook niet anderszins individueel of als groep geïnformeerd over het onverplichte karakter van het in- en uitchecken bij NS.

De stelling van NS, in de zienswijze van NS van 26 augustus 2010, dat studenten over het algemeen meer dan gemiddeld ICT-vaardig zouden zijn, doet aan het tekortkomen van de NS in zijn verplichting om betrokkenen goed te informeren, niet af.

Voorts staat het feit dat NS, zoals NS in de zienswijze stelt, niet beschikt over de NAW-gegevens van studenten er niet aan in de weg dat studenten voldoende geïnformeerd kunnen worden over het onverplichte karakter van het in- en uitchecken met de studenten OV-chip. Hierbij valt - bijvoorbeeld - te denken aan een mededeling hierover op de aanvraagformulieren voor de studenten OV-chipkaart en mededelingen, omroepberichten en beeldmateriaal op stations.

De stelling van NS³⁹ dat studenten over het algemeen heel goed weten dat de handeling 'kaart bij het poortje houden' het OV-chipkaartsysteem activeert, hetgeen enige gegevensverwerking met zich brengt, doet, wat er van die stelling verder ook zij, niet af aan de constatering dat NS studenten onvoldoende informeert over het onverplichte karakter van in- en uitchecken en over de gegevensverwerking die plaatsvindt als een student wel incheckt.

Op grond van het bovenstaande geldt artikel 8, respectievelijk onder a, b, c, e en f, Wbp niet als rechtmatige grondslag voor de verwerking van NS in het kader van de studenten OV-chipkaart. Artikel 8, onder d, Wbp bepaalt dat persoonsgegevens mogen worden verwerkt indien de gegevensverwerking noodzakelijk is ter vrijwaring van een vitaal belang van de betrokkene. Met vitaal belang wordt bedoeld een ernstig gevaar voor de gezondheid van de betrokkene. Deze bepaling kan in dit kader evenmin een grondslag vormen.

NS heeft derhalve geen grondslag voor de verwerking van transactiegegevens van studenten. Door toch, zonder grondslag, transactiegegevens van studenten die hebben in- en/of uitgecheckt te verwerken, handelt NS in strijd met artikel 8 Wbp.

Dat het inchecken met de studenten OV-chipkaart op termijn verplicht zal worden gesteld, doet niet af aan de onrechtmatigheid van de gegevensverwerking op dit moment.

Zoals uit deze paragraaf blijkt, is voor de studenten OV-chipkaart op dit moment geen sprake van een grondslag als bedoeld in artikel 8 Wbp. Onderstaande conclusies ten aanzien van de verdere verwerking en de bewaartermijnen van transactiegegevens hebben betrekking op de situatie waarin wel sprake zou zijn van een grondslag als bedoeld in artikel 8 Wbp voor de verwerking van transactiegegevens.

4.4 Doelomschrijving

Artikel 7 Wbp bepaalt dat persoonsgegevens voor welbepaalde, uitdrukkelijk omschreven en gerechtvaardigde doeleinden worden verzameld. 'Welbepaald' houdt in dat de doelomschrijving duidelijk moet zijn, niet zo vaag of ruim dat zij tijdens het verzamelproces geen kader kan bieden waaraan getoetst kan worden of de gegevens nodig zijn voor dat doel of niet.⁴⁰ 'Uitdrukkelijk omschreven' houdt in dat de verantwoordelijke het doel waarvoor hij verwerkt, moet hebben omschreven in de melding die hij op grond van artikel 27 Wbp verplicht is te doen.

³⁹ Zienswijze van NS naar aanleiding van de voorlopige bevindingen van het CBP, brief van 26 augustus 2010.

⁴⁰ MvT, II, 1997/98, 25.892, nr 3, pag. 79.

De vraag of een doel 'gerechtvaardigd' is moet worden beantwoord in samenhang met artikel 8 Wbp. *'Van gerechtvaardigde doeleinden kan alleen sprake zijn als deze met inachtneming van artikel 8 kunnen worden bereikt.'*⁴¹ Dat wil zeggen dat er een grondslag moet zijn voor de verzameling van de gegevens voor dat doel.

De doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de OV-chipkaart zijn omschreven in de melding van NS bij het CBP onder nummer 1109353. Voorts zijn ze vastgelegd in de door NS onderschreven 'Gedragscode⁴² verwerking persoonsgegevens door OV-bedrijven'. Tevens zijn de doeleinden vastgelegd in het Privacybeleid, zoals dat is gepubliceerd op NS website. De beschrijvingen voldoen aan het criterium 'uitdrukkelijk omschreven' zoals voorgeschreven door artikel 7 Wbp. Voorts is de omschrijving van deze doeleinden voldoende specifiek om een toetsingskader te bieden voor de beoordeling van de noodzaak van verwerking. Daarom zijn de doeleinden tevens 'welbepaald' als bedoeld in artikel 7 Wbp.

Echter, uit paragraaf 4.3 blijkt dat er geen grondslag is voor de verwerking. Omdat die grondslag ontbreekt, is er geen sprake van een gerechtvaardigd doeleinde als bedoeld in artikel 7 Wbp. NS handelt derhalve in strijd met artikel 7 Wbp.

4.5 Verdere verwerking van persoonsgegevens

Op grond van artikel 9, eerste lid, Wbp mogen persoonsgegevens niet verder worden verwerkt op een wijze die onverenigbaar is met de doeleinden waarvoor ze zijn verkregen.

NS heeft verklaard dat de persoonsgegevens niet verder worden verwerkt. Ook uit het onderzoek van het CBP is niet gebleken dat sprake is van verdere verwerking. Derhalve is niet geconstateerd dat NS in strijd handelt met artikel 9 Wbp.

4.6 Bewaartermijnen

Artikel 10, eerste lid, Wbp schrijft voor dat persoonsgegevens niet langer bewaard worden in een vorm die het mogelijk maakt de betrokkene te identificeren, dan noodzakelijk is voor de verwerkelijkheid van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld of vervolgens worden verwerkt.

In het door NS verstrekte overzicht van de bewaartermijnen van transactiegegevens per (verwerkings)doel geeft NS aan dat niet in alle gevallen sprake is van het verwerken van persoonsgegevens. De gegevens die voor de fiscale verplichtingen van NS worden bewaard zijn geanonimiseerd. Dit geldt ook voor gegevens die voor analyse worden bewaard. De gegevens zijn niet meer herleidbaar tot een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon en zijn derhalve geen persoonsgegevens. De Wbp is hierop niet van toepassing.

Het overzicht geeft aan dat de transactiegegevens voor het doel behandeling van klachten en Geld Terug Bij Vertraging, zes maanden worden bewaard.

NS geeft aan dat de transactiegegevens op verzoek van de reiziger, ten behoeve van het opstellen en verstrekken van overzichten voor bijvoorbeeld declaratiedoeleinden of belastingaangifte, 18 maanden worden bewaard en dat de transactiegegevens eerder worden verwijderd als de klant aangeeft niet meer van deze dienstverlening gebruik te willen maken.

⁴¹ MvT, II, 1997/98, 25.892, nr 3, pag. 79.

⁴² Deze gedragscode is niet bij het CBP aangeboden om te worden voorzien van een goedkeurende verklaring als bedoeld in artikel 25 Wbp.

Tevens stelt NS dat transactiegegevens die onderdeel zijn van een door de reiziger ingediende claim of een verzoek tot restitutie en transactiegegevens die onderdeel zijn van een onvolledige check-in en check-uit transactie, 36 maanden worden bewaard, met het oog op fraudebestrijding.

Gelet op de door NS opgegeven bewaartermijnen en de onderbouwing die daarvoor is gegeven (zie paragraaf 3.5), is niet gebleken dat de persoonsgegevens langer worden bewaard dan noodzakelijk voor de verwerking van de doeleinden waarvoor zij worden verzameld. Er is derhalve geen overtreding van artikel 10, eerste lid, Wbp geconstateerd.

5 Conclusie

Bij het onderzoek naar de verwerking van persoonsgegevens bij het in- en uitchecken met de studenten OV-chipkaart is overtreding van de artikelen 7 en 8 Wbp geconstateerd.

Grondslag

Het in- en uitchecken bij NS is momenteel niet verplicht voor de studenten OV-chipkaart. NS heeft geen grondslag, als bedoeld in artikel 8 Wbp, voor de verwerking van transactiegegevens van studenten. Door toch, zonder grondslag, transactiegegevens van studenten te verwerken, handelt NS in strijd met artikel 8 Wbp.

Onderstaande conclusies ten aanzien van de verdere verwerking en de bewaartermijnen van transactiegegevens hebben betrekking op de situatie waarin wèl sprake zou zijn van een grondslag als bedoeld in artikel 8 Wbp voor de verwerking van transactiegegevens.

Doelomschrijving

De door NS omschreven doeleinden van de verwerking van persoonsgegevens zijn welbepaald, uitdrukkelijk omschreven, maar niet gerechtvaardigd wegens het ontbreken van een verwerkingsgrondslag zoals bedoeld in artikel 8 Wbp. NS handelt derhalve in strijd met artikel 7 Wbp.

Verdere verwerking

Uit het onderzoek is niet gebleken dat de persoonsgegevens verder worden verwerkt door NS. Derhalve is geen overtreding van artikel 9 Wbp geconstateerd.

Bewaartermijnen

NS heeft de bewaartermijnen van de transactiegegevens per verwerkingsdoel vastgesteld. Uit een toetsing van deze termijnen is niet gebleken dat de persoonsgegevens langer worden bewaard dan noodzakelijk voor het daarvoor vastgestelde doel. Er is geen overtreding van artikel 10, eerste lid, Wbp geconstateerd.